

ગુજરાતી

એમ.એ. ભાગ ૧ (૨૦૦૨)ની પરીક્ષા માટે

મુખ્ય અને ગોષ્ઠી

પ્રશ્નપત્ર ૧ : કૃતિઓનો વિશિષ્ટ અભ્યાસ :

નીચે દર્શાવેલી કૃતિઓનો વિશિષ્ટ અભ્યાસ અભિપ્રેત છે :

૧. 'શિર સાટે' : સં. રઘુવીર ચૌધરી
૨. 'ફકીરો' : પન્નાલાલ પટેલ
૩. 'સપ્તપદી' : ઉમાશંકર જોશી.

કેટલાક સુચિત સંદર્ભગ્રંથો

૧. મધ્યકાલીન સાહિત્યનો ઇતિહાસ : રમેશ ત્રિવેદી
૨. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : સાહિત્ય પરિષદ ભાગ ૧-૨
૩. પન્નાલાલ પટેલ : પ્રમોદકુમાર પટેલ
૪. ઉમાશંકર જોશી—એક પ્રોકાઈઝ : મુખન શાહ
૫. ઉમાશંકર જોશી : ભોળાભાઈ પટેલ

મુખ્ય

પ્રશ્નપત્ર ૨ : સાહિત્યમીમાંસા :

... ૪૦ ગુણ

૧. સંસ્કૃત સાહિત્યમીમાંસા :

- (ક) રસપ્રક્રિયા : ભરતનું રસસૂત્ર, લોક્લટ, શંકુક, ભદ્રનાયક અને અભિનવગુપ્તે કરેલી રસસૂત્રની ટીકા અને રસવિષયક વિચારણા, રસપ્રતીતિનાં વિધો અને એનું નિરસન.
- (ખ) ધ્વનિવિચાર : ધ્વનિવાદ અને આનંદવર્ધન, ધ્વનિસ્વરૂપ, ધ્વનિના પ્રકારો.
- (ગ) કૃત્તકનો વક્રોક્તિવિચાર, વક્રોક્તિના પ્રકારો, ભાગો.
- (ઘ) જગન્નાથનો રમણીયતા-વિચાર.

૨. પાશ્ચાત્ય સાહિત્યમીમાંસા :

... ૪૦ ગુણ

- (ક) એરિસ્ટોટલે આપેલી ટ્રેજડીની વિભાવના, અનુકરણ સિદ્ધાંત, કેથાર્સિસ ટ્રેજડીનાં ઘટકતત્વો.
- (ખ) લોન્ગઈનસના ઉકાતતત્વના ખ્યાલનો પરિચય
- (ગ) મેથ્યુ આર્નોલ્ડનો કાવ્યવિચાર-કવિતા જીવનની સમીક્ષા, સત્ય અને પ્રગલ્ભ નિષ્ઠ (High Seriousness).
- (ઘ) ટી. એસ. એલિયટનો કાવ્યવિચાર : પરમ્પરા અને વૈયક્તિકતા વિભાવ, વસ્તુલક્ષી સહબંધક, કવિતાના ત્રણ સ્તર, કવિતાનું સંગીત.
- (ચ) 'નવ્ય વિગયન' (ન્યુ ક્રિટિસિઝમ) : પરિચય.

૩. ગુજરાતી વિવેચનસાહિત્યનો ઇતિહાસ :

... ૨૦ ગુણ

- નર્મદ, નવજીરામ, રમણભાઈ નીલકંઠ, નરસિંહરાવ, આનંદશંકર ધ્રુવ, બ. ક. ઠાકોર, રા. વિ. પાઠક, ઉમાશંકર જોષી, સુન્દરમુ, સુરેશ જોષી અને સાંપ્રત વિવેચનધારાના વિશિષ્ટ પ્રદાનના પરિચય.

સુચિત પુસ્તકો

૧. "કાવ્યવિચાર" : સુરેન્દ્રનાથ દાસગુપ્તા, અનુ. નગીનદાસ પારંખ
૨. "Making of Literature" : by Scott James
૩. "Critical Approaches to Literature" : by David Diaches
૪. 'અભિનવગુપ્તનો રસવિચાર અને શ્રીજી શેખો' : નગીનદાસ પારંખ
૫. 'આપણું વિવેચન સાહિત્ય' ભાગ-૧ : હીરાબહેન પાઠક
૬. 'ગુજરાતી સાહિત્ય વિવેચન' : જયન્ત કોઠારી.

પ્રશ્નપત્ર ૩ : સાહિત્યસ્વરૂપનો અભ્યાસ : નિબંધ

મુદ્દાઓ :

૧. સાહિત્યમાં સ્વરૂપ (કાર્ય)ની વિભાવના

૨. સાહિત્યસ્વરૂપનાં વ્રક્ષણો
૩. એનાં આવર્તક વ્રક્ષણો
૪. સ્વરૂપના ઉદ્ભવની પીઠિકા
૫. ગુજરાતીમાં એનો વિકાસ
૬. એની આધુનિક સ્થિતિ.

સાહિત્યસ્વરૂપના અભ્યાસક્રમમાં મદદરૂપ થાય તે માટે નીચેનાં પુસ્તકો સુચવવામાં આવે છે :

૧. 'દૂરના એ સૂર' : દિગ્વીણ મહેતા
૨. 'પશ્યન્તી' : સુરેશ જોષી
૩. 'નંદ સામવેદી' : ચંદ્રકાન્ત શેઠ
૪. રવીન્દ્ર-નિબંધ સંરૂપ (સંપાદન : અનીલા દલાલ).

કેટલાક મહત્વના સંદર્ભગ્રંથો

૧. 'સુરેશ જોષીની સર્જનયાત્રા' : માતા કાપડિયા
૨. નિબંધ-સ્વરૂપ અને વિકાસ : પ્રવીણ દરજી
૩. કવિત નિબંધ : પ્રવીણ દરજી
૪. નિબંધ અને ગુજરાતી નિબંધ : સં. જયંત કોઠારી
૫. સુરેશ જોષીથી સુરેશ જોષી : સુમન શાહ
૬. નિબંધકાર સુરેશ જોષી : મણિલાલ પટેલ

વૈકલ્પિક પ્રશ્નપત્ર ૩ : સાહિત્ય અને તત્ત્વજ્ઞાન (Literature and Philosophy)

મુદ્દા :

૧. સાહિત્યકલા અને તત્ત્વજ્ઞાનનું સ્વરૂપ.
૨. કલામીમાંસા (Poetics) અને તત્ત્વજ્ઞાન (Philosophy)ની પરંપરાઓ.
૩. સત્ય, વાસ્તવિકતા અને સૌંદર્યનો કલા સાથેનો સંબંધ.
૪. ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાન : વેદો, ઉપનિષદો, બ્રાહ્મણગ્રંથો, પદ્ધર્શનો આદિનો પરિચય.
૫. પશ્ચિમનું તત્ત્વજ્ઞાન : કાન્ટ, શોપનહાવર, નિત્શો, હાઈડેગર, લ્યુસેર્વ, ક્રિકેગાર્ડ, સાર્ટ્ર આદિનો પરિચય.
૬. ભારતીય કાવ્યમીમાંસા અને પશ્ચિમની કાવ્યમીમાંસા
૭. ડિનોમિનોગ્રાંજી (પ્રતિભાસ વિજ્ઞાન) અને અસ્તિત્વવાદ.
૮. સાહિત્યસર્જન અને અન્ય વૈચારિક વ્રક્ષણો : આદિમતાવાદ, વાસ્તવવાદ, પ્રકૃતિવાદ, પરાવાસ્તવવાદ, સાહિત્યમાં શૂન્ય અને અસંબંધ (એબ્સર્ડ)ની વિભાવના.

એમ.એ. ભાગ ૧ (ફક્ત એન્ટાપર)ના વિદ્યાર્થીઓ માટે

પ્રશ્નપત્ર ૪ : આધુનિક ગુજરાતી સાહિત્ય (Modern Gujarati Literature)

(અ) સૈદ્ધાંતિક :

૧. આધુનિકતાનો વિભાવના
૨. ભારતીય સાહિત્યમાં આધુનિકતાનો પ્રભાવ
૩. ગુજરાતી સાહિત્યમાં આધુનિકતાનો પ્રવાહ
૪. આધુનિકતાવાદ.

(બ) નીચેનામાંથી કોઈ એક સાહિત્યસ્વરૂપ :

૧. નવલકથા ૨. કવિતા ૩. ટૂંકી વાર્તા ૪. નાટક-એકાંકી
- નાટકનાં સ્વરૂપનાં અભ્યાસ (સુચિત નાટકો).
૧. 'કેમ, મકનજી ક્યાં ચાલ્યા' ? : સિતાંશુ પશયન્દ
૨. 'ચેરેસી' : યુજિન આયનેસ્કો.

કેટલાક મહત્વના સંદર્ભગ્રંથો

૧. સાહિત્યમાં આધુનિકતા : સુમન શાહ
૨. આધુનિકતા અને ગુજરાતી કવિતા : મોરારીભાઈ પટેલ.
૩. આધુનિકતાવાદ : પ્રભાદકુમાર પટેલ